

ראש-השנה – מקורות החג

ראש-השנה בתורה

”וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל לאמר: בחודש השביעי באחד לחודש יהיה לכם שבתון, זכרון תרועה, מקרא קודש: כל מלאכת עבודה לא תעשו, והקרבתם אישה לה'”.
(ויקרא, כ"ג, 23-25)

אישה = קורבן שמעלים באש המזבח.

ראש-השנה במשנה

”ארבעה ראשי שנים הם:
באחד בניסן ראש-השנה למלכים ולרגלים.
באחד באלול ראש-השנה למעשר בהמה. רבי אלעזר ורבי שמעון אומרים: באחד בתשרי.
באחד בתשרי ראש-השנה לשנים ולשמיטין וליובלות, לנטיעה ולירקות.
באחד בשבט ראש-השנה לאילן, כדבר בית שמאי. בית הלל אומרים: בחמישה עשר בו”.
(משנה, ראש-השנה, פרק א', משנה א')

פרקים = זמנים, תקופות, עונות.
עצרת = שם נוסף לחג השבועות.
כבני מרון = כמו גדוד חיילים הנסקרים יחד אך כל אחד נבדק בנפרד.
החג = שם נוסף לחג סוכות.
המים = מי הגשמים.

” בארבעה פרקים העולם נידון:
בפסח על התבואה, בעצרת על פירות האילן,
בראש-השנה כל באי העולם
עוברים לפניו כבני מרון.
ובחג נידונין על המים...”.

(משנה, ראש-השנה, פרק א', משנה ב')

ראש-השנה בתלמוד

”רבי אליעזר אומר: מניין שבתשרי נברא העולם?
שנאמר: ”ויואמר אלוהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי... [בראשית א' 11] איזהו חודש הארץ מוציאה דשא ואילן מלא פירות? הוה אומר זה תשרי”.
(תלמוד בבלי, מסכת ראש-השנה, דף י"א, עמ' א')

הימים שבין ראש-השנה ליום הכיפורים נקראים "עשרת ימי תשובה" וגם "בין כסה לעשור".

ספר תהילים הוא אחד מספרי התנ"ך הנמצא בקובץ "כתובים". קטעים מתוך ספר תהילים נמצאים בתוך ספר התפילות היהודי – בתוך הסידור.

(תהילים, פ"א, ט"ו)

" תקעו בחודש שופר
בכסה ליום חגנו
כי חוק לישראל הוא
משפט לאלוהי יעקב".

כתוב במשנה

"אמר ר' אבהו: למה תוקעים בשופר של איל?

אמר הקדוש ברוך הוא: תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקדת יצחק בן אברהם".

(מסכת ראש-השנה, ט"ז)

המשנה היא סדרה של שישה ספרים הנקראים שישה סדרי משנה (ש"ס).

המשנה היא תקציר הדינים והחוקים המשלימים והמפרשים את דיני התורה שבכתב. המשנה היא חלק מהתורה שבעל-פה.

תפילה לראש-השנה מהמחזור

כתוב במחזור לראש-השנה:

"היום הרת עולם

היום יעמיד במשפט

כל יצורי עולמים

אם כבנים

אם כעבדים

אם כבנים, רחמנו כרחם אב על בנים

ואם כעבדים, עינינו לך תלויות

עד שתחננו

ותוציא כאור משפטנו".

תובנות שניתן להסיק מתוך עיון בקטעי המקורות

- בתורה, עפ"י המקור, המושג "ראש-השנה" אינו מופיע, ובמקומו מופיע הביטוי "זכרון תרועה". מכאן הקשר לשופר.
- ראש-השנה במשנה מופיע בין ארבע ראשי שנים. כל אחד מהם מציג משהו חדש.
- במקום אחר במשנה מופיע ראש-השנה בין ארבעה ימי דין. בראש-השנה עוברים בני האדם לפני האלוהים והוא שופט אותם במידת הדין והרחמים.
- בתלמוד קיימת תפיסה שבראש-השנה נברא העולם. כמו שהעולם נברא וזו התחלה, כך גם ראש-השנה הוא התחלה חדשה.
- בראש-השנה עומדים כל בני האדם לדין, וגזר דינם נחתם ביום הכיפורים.

אין לקרוא בכיתה את כל המקורות. בכל שנה יש לבחור מקור אחד בנוסף למקור שנלמד בשנה שעברה. בכיתה א' מקור אחד, בכיתה ב' שני מקורות וכך הלאה (מקור אחד מוכר ומקור אחד חדש).

יהי רצון שירבו זכויותינו כרימון

